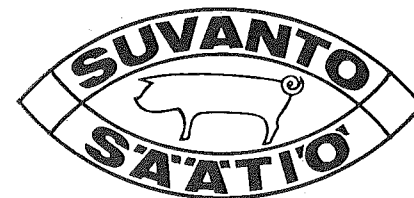

SUVANNON SEUTU

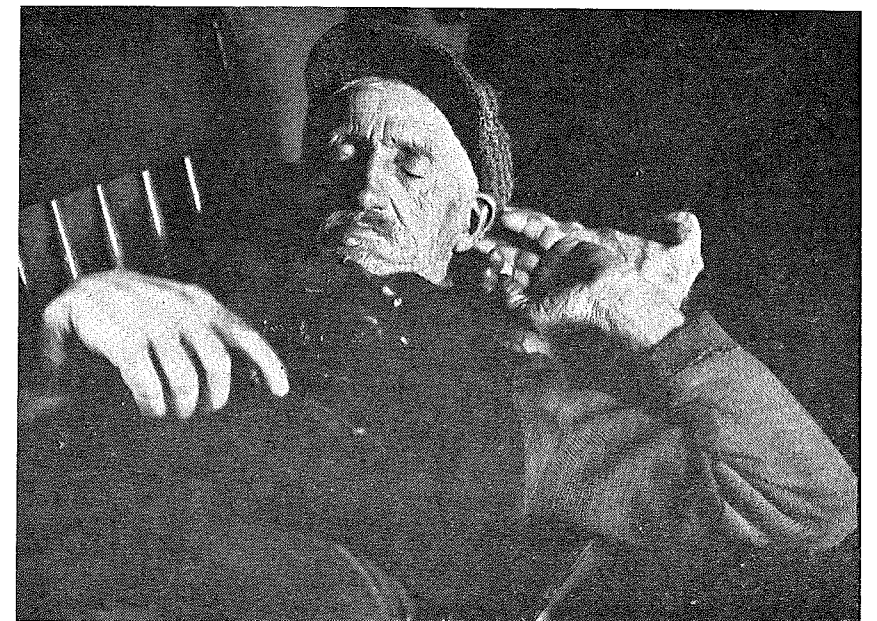

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 1 1969

HELMIKUU

Hyvä on kotona köllöttää: Mies on ravittu ja "sielu saanut tupakkaa".

Tapulin varjossa

JEESSUS-NIMI

Kun sitten 8 päivää oli kulunut ja lapsi ympärileikattava, annettiin hänelle nimi Jeesus, jonka enkeli oli hänelle antanut, ennenkuin hän sikisi äitinsä kohdussa (Luuk. 2: 21).

Olemme saaneet armon siirtyä uuten vuoteen. Viime vuoden tapahtumat ovat tiedossamme. Saimme iloa ja surua. Se oli kuin läksy, jonka vieläkin osaamme sanasta sanoan.

Uusi vuosi taas on kuin uusi läksy, jonka oppiminen tuntuu näin etukäteen vaikealta. Viime vuonna saimme monta laiskanlaksy. Miten käynee tänä vuonna?

Miettiessämme aikaa eteenpäin teemme usein sen virheen, että ajattelemme liian pitkälle, yhdellä kertaa vuoden loppuun asti, jopa vuosikausia eteenpäin. Läkähtyyhän sitä tällaisella menolla vahvemmatkin, meistä heikoista puhu-

mattakaan. Milloin me opimme-kaan esi-isiemme kultaisen ohjeen: Päivä kerrallaan! Sanoohan Raamattukin: "Riittää kullekin päivälle vaivansa" (Matt. 6: 34).

Hurskas psalmin laulaja viritti kerran virtensä näin: "Sinun sanasi on minun jalkaini lamppu" (Ps. 119: 105). Kolmetuhatta vuotta sitten, jolloin Psalmien kirja kirjoitettiin, oli tapana kulkea pimeällä jalkaisin pienen savilampun valaistessa tietä. Lampussa oli öljysäiliö, josta pieni sydän imi voimaa valoon. Tämä lamppu oli niin vähäinen tuikku, että se valaisi tietä vain askeleen kerrallaan. Siksi tuota valaisinta kutsuttiin "jalkain lamppuksi".

Saamme tästä opetuksen ja evankeliumin uudelle vuodelle. Meidänkin sydämen lamppu on pieni ja mitätön, pahinta, sinä oleva

"kirassi", tuo öljylataus, tahtoo loppua usein ennen aikojaan. Silloin käy niinkuin virrentekijä veisaa:

"Kun pimeässä vaeltaa sen epäilyttää mieltä, sen jalka yhä horjahtaa ja viimein eksyy tieltä".

Miten me voisimme saada tämän uuden vuoden paremmaksi kuin edellisen? Vain siten, että korjaamme suhteemme Jeessukseen. Jeesus-nimi on voimatekijä meidän heikkojen elämässä. Pyrikäämme nyt tänä vuonna yhä läheisempään yhteyteen Vapahtajamme ja Lunastajamme kanssa uskossa. Silloin Sylvesterin päivän saapuessa saamme sanoa laulun tekijän kanssa: "Koko tien hän kanssain kulki."

Eino Sares

MUISTOJA SYNTYMÄKYLÄSTÄNI

Synnyin paikkani oli Viiksalahden kylä. Kun muistelen sen aikuisia, vuodelta 1881, rakennuksia, kylän sijaintia ja asukkaita on muistiini jäänyt seuraavaa:

Kylän asuttu alue sijaitsi kahta puolen Käkisalmen—Viipurin ja Pietarin silloista valtatieta. Kylän viljelmät olivat aivan talojen lähetyvillä, maan laatu kivetöntä hiekkamultaa, oivallista "omena"-maata. Ennen yleistä maanjakoa kylän viljelykset olivat kolmena lohkona, yksi lohko rukiilla, toinen kevätiljalla, kolmas kesantona. Jokaisessa lohkon vuorossa oli taloilla omat osansa. Peltolohkot olivat: Yläpelto, Alapelto ja Arvelinpelto. Näissä kasvattivat talolliset: Ruista, kauraa, ohraa, papua, hernetta ja hiekkaisissa pelloissa tattaria. Samoin perunaa ja muita juuri-kasveja. Vehnä oli viimevuosisadalla tuntematon viljakasvina.

Talollisia olivat: metsänvartija Yrjö Sipiläinen, Antti ja Tuomas Paakeli, Alaherralassa Tuomas ja Aapro Pitkänen, Jaakko Hynnä, Aapro ja Yrjö Pitkänen sekä Savimäellä Juho Pitkänen ja Räisälän tienhaarassa Herralan-Juho, Juho Sipiläinen. Lisäksi oli talollisia Pekka, Elias ja Matti Heikkonen. Alamäellä Antti Sipiläinen ja Mikonmäellä Matti ja Ville Velling, lisäksi Aapro Kuisma. Tilatonta väestöä oli muistini mukaan vain Martti Karonen joka asui äitinsä kanssa savutuvassa.

Kyläläisten elämä oli tähän aikaan suurimmaksi osaksi luontais-taloutta, jokainen teki työtään oman tilansa hyväksi, mitään niinsanottuja sivuansioita ei ollut. Ne vähäiset tuote määrät mitkä liikenivät oman perheen kulutuksen yli vietiin Pietariin ja näin saatiin vähäisessä määrässä rahaakin. Met-

sätyötkin alkoivat vasta vuossadan vaihteen tienoilla. Kun rahalliset tulot olivat näin vähäiset oli myös ostoissa pantava suu säkkiä myöten, kuten sanonta kuuluu.

Kylän talot olivat aikansa har-maita vaatimattomia tupia, kaksi tupaa ja porstuva välissä mallia, maalattua taloa ei ollut koko kylässä.

Nuoret kokoontuivat pyhäisin milloin missäkin, taloissa joissa joskus sentään oli arvauskilpailuja ja piirileikkejä. Mitään seuroja tai yhdistyksiä ei ollut lapsuuteni aikana. Kesäajat kulutettiin vapaassa luonnon helmassa.

Koska Viiksanlahti sijaitsi Su-vantojärven rannalla niin kesäisin oli hauskaa pulikoida järvessä ja heleässä ranta hiekkassa monet leikit leikittiin ja hypyt hypättiin.

Pääateriat, lapsillekin, muodostivat siihen aikaan leipä, "omena" ja kaali, särpimenä oli kalaa, lihaa, voita ja maitoakin rajoitetussa määrin. Vaatetuksessa oli tyydyttävä kotoiseen antiin, ei ollut tilaisuutta pukea kaupunkilaiskam-peisiin, jokaisen oli tyytyminen kotoisiin vaatteisiin ja jalkineisiin.

Kuitenkin lapsuusaika on jokaiselle sitä huoletonta ja onnellista osaa elämässä ilman raskaampia murheita, jos lie ollutkin niin ei niitä vielä syvällisimmin jaksanut tajuta.

Kouluhuoliakaan ei liiemmin ollut, ainoa koulu oli kierto- ja pyhäkoulu jota käytiin ripille pääsyyn saakka. Näissä luettiin sisältä päivän evankeliumi ja ulkolukuna Katekismus ja Raamatun historia. Pyhäkoulussa oli opettajina Aapro Pitkänen ja Pekka Heikkonen. Kansakoulujakin jo oli rakennettu

Kirkonkylään ja Räihärantaan. Kun koulupakkoa ei ollut jäivät käymättä pitkän matkan takia.

V. 1893 muutimme Kiviniemeen josta isä osti rakentamattoman tilan. Omaan tupaan tällä tilalla päästiin kolme vuotta myöhemmin juuri jouluksi. Kun koulut eivät olleet huolena jäi aikaa marjastukseen, etenkin vaapukkaa oli siihen aikaa Kiviniemen rinteissa runsaasti. Myös Koski oli kalainen, joten kalassa käytiin harva se päivä. Keväällä saatiin runsaasti harjuksia, kesällä säynäviä, lahnoja ym. pienempiä kaloja, syksyllä oli jopa lohi tavallinen poikasenkin saalis. Mukavaa oli talutella rantaan 4—5 kilon vonkaleita ja mukava muistella näin 70 vuoden takaa.

Lapsuusvuosien mentyä piti valmistua johonkin ammattiin. Menin sepän oppiin puoleksitoista vuodeksi jonka jälkeen rakensin oman taontapajan. Myös maanviljelys on ollut mieluista touhua ja tätä olen pitänytkin pääammattinani aina näihin saakka. Myös ammatikalastusta harrastin muutamana vuonna.

Vuonna 1912 muutimme löytämäni elämäkumppanin kanssa Petäjäjärvelle jossa vierähti elämäni miehuusvuodet maata viljellen ja sepän töitä tehden kunnes sodat jälleen pakottivat pois uusille asuinsijoille.

Edvard Raaska

OLET AVAINASEMASSA

OSTA SUOMALAISTA

-se on kaikki kotiinpäin

AHON REUNALTA

Sydäntalven viikot olivat ankaraa aikaa, kolmenkymmenluvun alussa ihmislapsien elämässä. Pulakauden paino tuntui raskaana, työn saanti sattumain varaista ja palkat pienet.

Tukkitöitä tehtiin syvässä lumessa kahlaten, pakkasen purressa puunkuoren tiukalle, se irtosi vain sirusina kuorimaraudan työnnyessä alle. Se syntiinlankeemuksen kirous, otsasi hiessä on sinun leipäsi syötävä, oli karu todellisuus siinä helmikuun aamussa ahertavalle kaatoparille.

Tahvon rauta ei enää oikein työntynyt kaarnaan, pakkaneen sai osakseen joukon rumia sanoja, silloin kaveri alkoi jutella. Martikaisen Ville kertoi, miten hän eräänä talvena tuolla pohjoisessa kuori tukkeja leikiten, ei tarvinnut muuta kuin kirveen hamaralla kopauttaa niin kuori lensi kaarena hängelle, mutta silloin oli hiton pakkaneen oli Ville lisännyt selvitykseksi. Kissan paskat minä sellaisille Villen jutuille, tää poika lähtee helpompiin hommiin, sanoi Tahvo ja löi raudan kantoon, että helähti. Siihen tukille istuivat kaverit päät höyryten, puserot valkoisena huurteesta. Helmikuun punertava aurinko yritti heikolla lämmöllään hyväillä miesten hikisiä kasvoja, lupailen kevään lämpöä ja sen mukana helpompia hommia.

Mihin sinä nyt aiot lähteä, alkoi kaveri kysellä Tahvon tavoitteista. Markkinoille, siellä soi rammarit ja kilkkaa markat. — Ei ne markkoja sielläkään ilmaiseksi visko. Ei ihan, mutta melkein, minä otan sen piikkisijan sieltä — siilin — sieltä meidän perunakuopasta, panen koriin ja alan huutaa: Katsomaan, katsomaan, tänne päin tänne päin! Näette markalla. Näette markalla

pilvistä pudonneen Intialaisen pikisijan, kyllä jukolauta, on poikaa jonossa, sen kun nostaa kantta ja ottaa markkoja. Ja niitä markkoja ei pannakaan pankkiin 5 % korolle, vaan sijoitetaan 96 % virolaiseen viinaan. Lähde kaveriksi, tehköön Aatami tukkinsa!

Juuri kun ajatuksen lento oli nousemassa siiville ja korvissa soiramari: Rikkaus, rakkaus pyörittää näitä maailman markkinoita, kahlasi metsästä mittamies, lumisen koivistolais hatun alta tarkkasi tottunut katse tukkien puituutta. Pojat, tukit on katkottava, on katkottava merkeistä poikki, ettekö te senkin pässit tierä, että sitä varten minä ne

”Tessantti”-partios Sakkolas

Viimo kesän Sakkola pitäjäjuhlin näin meijä entise lukkar-Lehmusvuore, siin ko myö vähä aikua huasteltii ni hiä sano miul: Muistat sie viel sitä, ko meinasit ampuu miut siel Poikamiän takan? Mie sanoin: Älä lörpöttele! No, hiä sillo selittämmiä, jot sillo väl-rauha-aikan yhten talv’iltan, hyvi myöhiä, myö yhe vänriki kans käveltii Haparaisii päi. Nii Poikamiäje ja hautoumaa välil tul suur sakkie miehii pimijäs vastua ja ärjäsiit jot: TUNNUSSANA! Kivari lukut raksahelliit... No myö sen vänriki kansa hätäpäissii sanottii ketä myö ollua ja mihi mänös... Näi kerto tirehtyör Lehmusvuor.

Mie sanoin hänel: Anna ko mie selitän tiän asjan. Mut hänel tul kova kiire ohjelma suorituksie, eikä olt aikua kuunnella, vua sano jot toisel kertua ko an aikua enemmä.

mittaan ja lyön leimat päälle. — Eihän me heitä niin vilkuiltu, kohan suunnilleen katkottiin, puolusteli Tahvo. — Vai suunnilleen ja kaikki sattuiivat tulemaan suunnilleen lyhkäsiä! Se on kerta kaikkiaan sanottu nyt, että merkistä poikki, tai sitten justeei olalle ja mars markkinoille! Vai suunnilleen, kaikenlaisia jätkeä sitä on minunkin kirjoissani, risti päälle vain, ajatteli pomo kahlatessaan toisen kaatoporukan luo.

Kaverit katsoivat pois kahlaavaa pomoa vaieten. Se on kans yks kusipää, ajattelivat, tarttuivat kuorimarautaansa ja keskeytynyt työ jatkui.

Viki

Ko en uo häntä sen jälkie näht, nii se asja on minnuu kaivelt ja äkköittänt, vaik tiijengi häne leikillä huastanie. Ajatteli kuiteki jos puun kynän telmämiiä paperil nii tuosha tuo selvijä...

Se asja olj täl viisii: Ko myö väl-rauha-aikan oltii siel Sakkolas nii miut olj miärätty Karhola ja Luprikkala IS-miehiin komentajaks. No sit yhten päivän tulj lähetti ja toi kirjien mis sanottii vihollise laskenie TESANTTILLOI Haparaisii ja Kirkonkylä välisie metsiä ja nyt meijä on lähettävä partioimua siihe Haparaisii vieväl tiel ja vaimentua miehet sekä asiet! No mitäs siin, sen kun vua, mie lähetin KÄSKYN miehillei: Jos illal joka ukko sovittuu paikkuu, lyhvet ja pitkät pyssyt keral. Kaik hyö tullitki illal, mie selitin asjan ja annoin uuen käskyn:

VASKENVALAJA

Tällaisenkin ammatin harjoittaja asui aikanaan meidän kylässä, vanhemmat kyläläiset hänet varmaan muistavatkin, hän oli Paavo Leppänen nimeltään. Hän omisti aikoinaan maatilaa Naskalinmäellä, tämä tila oli sen jälkeen ainakin Kuisman-Matin ja Lepistön omistuksessa.

Paavo aloitti rakennuttua tilalle

Luotan teihin kaikissa tilanteissa. Mars!

Systä-Mikko tivanois kuiteki jot jätä par miestä kyllä, jot ne tasantit ei piäse syömiä mei korttiannoksii eikä varasta naisii.

Mie en jätä! Ne on syötty ja pietty! Nii myö lähetti kävelemiä koht tulevaa pimijä kohtaluo. Ko tultii Riikose talo kohal nii mie kysyn: Löytyyks vapaehotii partijuo lähtijöi vai pittiäks miärätä? Systä-Mikko pänäs tuas jot ei sin partijuo kukkua uskalla yksinniä lähtiä, eikä kolmestuakkua, mut kävelliä yhes arttelis täs tieltä yö jot uskallettua jottai ärjässä jos ketä tulluo, enneko otetua karkuu.

Myö otettii jo kolmatta kertua kahtaluo vastua, kävelemäl Haparaisii päi ko tapahtu se kohtaus lukkari ja vänriki kans. (mitä hyöki lie olliet tekemäs?) Vast sen jälkie älysin kyssyy: Onks kivarlois latingit? Siihe mei-Aapro vastais sotiluallisesti: Ei uo eikä osatakkua.

Täst tarinast vissii selvijä jot se ampumine tais olla vähä ”Hanna-Jussin” sanoilla ilmaistuna: ”Hoi laari laari laa”.

August Sander

asuinrakennusta, oikein isokokois- ta joka ei koskaan valmistunut hänen aikanaan ikkunareikiä ylempiä. Naapurit kyselivät, että miten hän aikoo noin suuren rakennuksen kustantaa. Paavo vastasi: Kyllä minä niin kauan rakennan kuin Pyhäjärvellä hevosia riittää. Hän oli nimittäin ostanut Noidermaan Puraselta velaksi 100 ruplan arvoisen hevosen ja jättänyt velaksi. Puranen ajoi saatavan tuomioon ja Paavon talo myytiin pakkohuutokaupalla. Puranen huusi talon ja entisestä omistajasta tuli puhas purlakka.

Tämän jälkeen Leppäsen-Paavo harjotti vaskisevän ammattia naapurin tilalla, lisäksi hän korjasi melkein mitä vain korjattavaa kapi- netta tuotiin. Hänen ollessa korjaamassa Laatokalla Taipaleen luodon majakkalaivaa, nousi kova myrsky ja laivan ankkurit katkesivat ja majakka särkyi pahasti. Tätä laivaa korjattiin sisätiloissa niin voimallisesti, että Paavolta meni kuulo vasaran paukkeessa hyvin heikoksi. Loposen-Tepa ei kyllä tunnustanut Paavoa kunnan sepäksi, koska hänellä ei aina pysynyt taottava rauta pihteissä vaan putosi maahan. Teppa arveli, että jos paja olisi järven jäällä niin rauta jopa loppuisi. Suurin syy lienee kumminkin ollut että Paavo oli melkein Tepan veroinen metsämies, kalamies ja kyttä.

Leppäsen-Paavo valoi vaskea, lehmän lallikellot, kulkuset, setolka- ka vasket, aisakellot, kankaankutojan pinnarit, kinnasneulat ym sellaiset valantatyöt olivat hänen alaansa. Etenkin kellon valannassa oli omat konstinsa, jos tahtoi hyvän ja kuuluva äänisen kellon niin täytyi olla vasken joukkoon

pari kolme hopearahaa niin johan kello vullotti kuuluvalla äänellä.

Paavo Leppänen oli kova lukumies hän luki paljon muunmuassa Suurta kirjaakin. Oli ymmärtävinnään kaiken muun mutta ei sitä että Aatamilla ja Eevalla oli vain kaksi poikaa mutta jo Kainin pojat menivät erämaasta hakemaan emännät itselleen. Tätä asiain mutkallisuutta he Loposen-Tepan kanssa yhdessä pohdiskelivat pääsemättä asiasta minkäänlaiseen varmaan yhteisymmärrykseen. Muutenkin nämä kytät ja kaverukset keskustelivat iäisyys asioista ja pohdiskelivat haudan tuonpuoleista elämää. Lopulta he päätyivät yhteisymmärrykseen, että jos on mahdollista niin, kumpi enemmin joutuu siirtymään tuonpuoleisiin niin koettaa lähettää tietoa jälkeen jääneelle että tämä osaisi varautua oikein ja ottaa vaarin aikanaan sekä tehdä parannuksen.

Tuonelan joen ylipuolelle on jo siirtyneet niin Teppa kuin Paavokin eikä mitään kerrottavaa viestiä liene jälkipolville jättäneet.

Aku

**ANTTI
SÖYRINKI**
SEKATAVARALIIKE

Narva Ojoinen
Puh. 77 071

Kapakkamäen vanhat hautamännyt

Petäjärven iso kylä, reunusti Petojokilaaksoa ja meidän muistikuvamme mukaan Petäjärven niityt muistuttivat suuresti Pohjanmaan niitylakeuksia, satoine latoineen. Kokonaisuutena tuo jokilaakso oli noin 8 kilometrin pituinen ja leveydeltään noin 2 kilometriä. Petojoen kautta Petäjärvi laski vetensä Saijanjokeen ja sen kautta Vuoksen virtaan. Kylän läpi kulki myös ikivanha Käkisalmen—Pieterin maantie. Tämä maantie ylitti myös Petojoen, viljelysaukean keskellä ja silta joen yli, oli nimeltään Kapakkasilta. Sillalta heti etelään nousi maantie Kapakkamäkeen, joka entisillä hevospeleillä kuljettaessa oli huomattavan iso vastus Pietariin päin mentäessä.

Perimätieto kertoo, että ammoisina aikoina olisi mäellä ollut kapakka ja viinaränni, eli polttimo. Kukaan ei osaa sanoa milloin nämä liikelaitokset ovat paikalla sijainneet mutta niiden täytyy olla hyvin vanhoilta ajoilta, Ruotsin suurvallan ajoilta, siis Kaarleinaikakaudelta. Silloinhan avautuivat kauppatiet Venäjälle, koska Ruotsin raja oli nykyisen Leningradin, entisen Nevanlinnan eteläpuolella, valkeassa kivessä.

Kapakkamäen rinteessä, melkein mäen päällä, seisoi meidänkin aikamme parikymmentä ikivanhaa mäntyä käsittävä metsikkö. Näiden puiden koko ja ikä, joka lieenee noin 350—400 vuotta, peltosen keskellä, herätti monen vieraan ohikulkijan huomiota vaikka meistä paikkakunnan asukkaista ne kuuluivat luontaisina maisemaan, koska olimme tottuneet ne aina siinä näkemään. Perimätiedon mukaan oli mäntyjen juurella sotilashautoja. Ei ole tietoa, minkä taisteluissa kaatuneet siinä olivat lepo-

sijansa saaneet. Ei tiedetä edes, kumman taistelevan puolen miesten luut siellä lepäävät, idän vai lännen? Yksi perimätieto kertoo Petäjärvellä olevista Kalmukki haudoista. Onko tämä paikka ehkä tuo tarujen kalmisto, vai jonkun muun sodan aikuinen? Kainvauksia ei paikalla ole koskaan suoritettu, joten mitään varmaa tietoa asiasta ei ole.

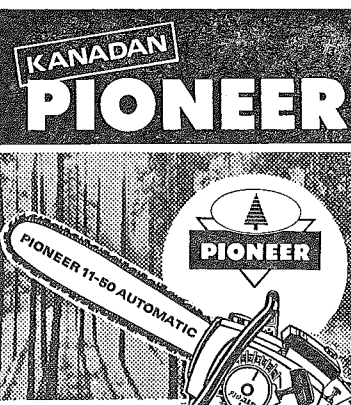
Mutta kun ottaa huomioon entisten esi-isiemme taikauskoisuuden ja suuren kunnioituksensa vainajia ja heidän lepopaikkojaan kohtaan. Tulee siihen tulokseen, että paikalla hyvinkin voi olla vanha hautapaikka. Siihen viittaavat juuri nuomonisatavuotiaat mäntyvanhukset peltouukean keskellä. Kukaan ei ollut, joko uskaltanut tai muuten halunnut kaataa noita mäntyjä. Ensimmäisinä satoina vuosina ovat hautakertomukset olleet varmasti kansan suussa paremmin tunnettuja ja puut ovat saaneet olla rauhassa ja kasvaa valtaviksi hongiksi. Tästä taas on pakko tehdä se johtopäätös että noiden hautojen täytyy olla ainakin isonvihan ajoilta, ehkä aikaisempiakin? Olivatpa nämä soturit tulleet idästä tai lännestä olivat he näistä Kapakkamäen hongista saaneet haudoilleen paljon pysyvemmän muistomerkin, kuin ehkä ne puuristit, jotka heidän haudoilleen olisi pystytetty, jos he ovat olleet kristittyjä ja olisivat kuolleet kotiloissaan. Heidän hautapaikkansa jäi varmasti heidän omaisilleen tuntematomaksi, mutta kohtalo oli järjestänyt monivuosisataisen muistomerkin heidän lepopaikalleen. Muutamia vuosia ennen viime sotia hakkautti niiden omistaja nuokalmistomännyt pois, ajattelemat-

tomasti tai tietämättään niiden muistomerkkillistä arvoa.

Tällainen oli kertomus Kapakkamäen vanhoista hautahongista. Jos nämä vanhat mäntyvanhukset olisivat kenneet kertomaan kaiken mitä niiden vierellä on tapahtunut niiden elinaikana. Niin se varmasti olisi ollut mielenkiintoinen kertomus sukupolvien iloista ja suruista, raadannasta ja laiskottelusta kapakan varjossa. Mutta ne olivat mykkiä, ne eivät paljastaneet salaisuuttaan. Ja voi olla hyväkin, että meille nykyihmisillekin jää jotain mielikuvituksenkin varaan, jää jotain ajattelemista, Eikä kaikki tule valmiina nauhalta, jota tylsinä kuuntelemme ja joka heti haihtuu mielestämme.

H. Kurikka

PS. Mainittu paikka oli juuri Kalmukinhauta. (Toim. huom.)

KANADAN PIONEER

PIONEER 11-50 AUTOMATIC

- Erikoispatentti: turvakaariketju
- Varmatoiminen automaattivoitelu
- Ja kylmäkäynnistinpumppu: kertanykäisy riittää

Lempäälän Pyörä

Om. M. Toiva - Puh. 74 286

SAHURIT

Kun saimme maatilaa Viialasta ei siinä ollut muita rakennuksia kuin kaksi heinälatoa, joten rakentaminen oli aloitettava melkein alusta alkaen. Näihin aikoihin oli kuitenkin suuri puute rakennustarvikkeista ja työvoimastakin. Meillä oli ajettu talven aikana iso kasa tukkeja tulevien rakennusten paikalle, hankittu sirkkelisaha ja öljymoottori sahausta varten. Sahu-reita ei tahtonut saada mistään. Kyselin tuttuja ja tuntemattomia, mutta huonolla tuloksella. Sitten tärrpäsi.

Kesäkuun alkupuolella sattui siellä kylällä kulkemaan eräs sahauskeen pystyvä mies, sanotaan vaikka Jurkaksi. Hän poikkesi kysymään sahausta kun oli kylällä kuullut asiasta. Tämä Jurkka oli hyvin vaatimattomassa puvussa. Hänen varusteisiinsa kuului varrettomat saappaat (kotikkaat, sanottiin Sakkolassa) piippu, silmälasit ja haalaripuku jo uusimisen tarpeessa oleva sekkin. Hän teki sahausesta laskelman ja olisi sen ottanut urakkana mielestäni hyvin edulliseen hintaan, mutta käsirahaa olisi pitänyt olla paljon jo heti. Minulla ei sattunut olemaan riittävästi rahoja sillä kertaa niin sovittiin tuntipalkka. Tähän sisältyi myös kahvit, ruoka ja asunto. Väkevät juomat n.s. ruokaryyppyt eivät kuuluneet sopimukseen.

Tämä Jurkka oli paljon kouluja käynyt mies. Hän oli oppikoulun kahdeksannella luokalla tehnyt joittenkin kavereittensa kanssa kepposia ja rehtori oli erottanut koulusta. Kaverit kävivät armoa pyytämässä ja pääsivät takaisin, mutta hän miehekkäänä miehenä ei tällaiseen ryhtynyt vaan jätti koulun lopullisesti ja kävi jonkun metallialan ammattikurssin. Hän oli ajatuskannaltaan hyvin oikeis-

tomielinen, joka myöhemmin tulee näkyviin.

Peräsahuriksi saatiin paikkakunnan miehiä nimeltään Ville. Hän oli tottunut tähän työhön ja oli hyvä mies muissakin hommissa eikä turhia höpissyt. Hän kuului aatteeltaan äärimmäiseen vasemmistoon.

Lautoja vastaanottamassa oli Manu ja hän sopi politiikassa kumppaan puoleen tahansa. Mutta samanaikaisesti oli vähän vaikeaa kuulua sekä oikeistoon että vasemmistoon, mutta Manu selvisi tällaisessakin tilanteesta hyvin niinkuin myöhemmin käy selville.

Minä taas olin Manun apulaisena, kantelin lautoja etemmäksi ja vierrittelin tukkeja pöydän lähelle.

Sahaus aloitettiin ja tämä Jurkka olikin tosi ammattimies tälle alalle. Terän hän piti kunnossa, tavara tuli hyvää ja jos moottori streikkasi niin vika löytyi heti ja se korjattiin, mikäli se oli pihassa korjattavissa.

Sahaus edistyi hitaasti, sillä puut olivat suuria ja moottori vähävoimainen. Kun oli pari viikkoa sahattu niin puhkesi lakko Jurkan osalta. Oli perjantaina kun Jurkka istuutui sirkkelin pöydälle ja sanoi että jos ei palkkaa nosteta niin hän lähtee heti. Puolet puista oli vielä sahaamatta ja siinä hänellä oli hyvä puolustus. En kuitenkaan hänen lakkovaatimukseensa suostunut. Sanoin että yritän itse olla etusahurina, mikäli pystyn. Jurkalla oli vielä sen viikon tili saamatta. Hän otti rahat ja sanoi lähtevänsä lopun kanssa. Me toiset jäimme jatkamaan sahausta.

Lauantaina töiden jälkeen meidän isäni talolle käymään. Hän oli asunut Viialassa jo monia vuosia omassa omakotitalossaan. Nyt hän oli juuri tullut Tampereelta ja sa-

noi että se sinun sahurisi on tuloissa takaisin töihin. Konduktööri olisi heittänyt Lempäälässä junasta pois kun ei ollut rahaa eikä lippua, mutta maksoin hänen matkansa Viialaan. Kyllä se kohta on täällä, jos ei välillä satu putkaan joutumaan. Jurkka tulla töntyroisi sitten meille täydessä seilissä. Saunottuamme saikin hän mennä saunomaan ja saunaan nukkumaan. Hän olikin niin rasittunut tällä Tampereen reissulla, oli nähtävästi ottanut ruokaryyppyt monen viikon ajalta kun ei niitä meiltä talosta saanut.

Kun naiset aamulla menivät häntä kahville herättelemään niin hän nukkui siellä saunan lauteilla sikeästi Aatamin puvussa. Sen päivän ja seuraavan yön hän lepäili, eihän sitä ollut mihinkään menoa kun ei rahaa ollut. Kyllä hän raha-asiaansa pariinkin kertaan esitti, mutta en siihen suostunut.

Maanantaiaamuna aloitettiin sahaus uudestaan ja painettiin sillä vauhdilla että puut olivat kaikki viikon kuluttua sahattu, eikä uutta lakkovaatimusta enää esitetty. Sen verran hän oli tällä Tampereen matkalla varusteihin uhranut että oli ostanut uuden haalaripuvun, nähtävästi entinen esti ravintolaan pääsyä.

Jurkka kävi sinä- ja vielä seuraavanakin kesänä useita kertoja meitä tervehtimässä, eikä hänellä koskaan niin kiirettä ollut ettei olisi kerinnyt ruokailuaikaa odotamaan. Hän esiintyi aina tällaisessa työpuvussa. Hän kertoi kylä olevan itsellään kaksikin hyvää pukua, olisiko ne olleet jossakin säilytettävänä, vaikka panttilainamossa.

Nämä sahurit olivat kaikki talon ruuassa ja syöntiaikana kerrottiin

mahtavia juttuja, joissa Manu oli yliveto. Hän oli oman pitäjän miehiä, kotoisin Sakkolan Kiviniemestä, jossa hänellä oli mökki, vene ja joitakin kalanpyydyksiä. Kun hän kertoi saaneensa paljon suuria lohia niin me joskus kutsumme häntä kala-Manuksi.

— Kolmekymmentäneljä kiloinen lohi on kaikkein suurin, mitä olen ongella saanut, kertoi Manu.

Sanoin etten ole koskaan kuulut Kiviniemen koskesta niin suurta lohta kenenkään saaneen. Jurkka sanoi ettei täällä Suomen koskissa missään varmasti niin suurta lohta ole. Manu huomasi että alkaa nyt joutua häviölle ja sanoi että kun minä erään kerran olin Pietarissa niin Nevastahan minä sen nykäisin. Tähän ei meillä ollut mitään tuntemusta, vaikka olisi ollut satakiloinen.

— Kiviniemen koskessa kävi lohia onkimassa usein kauppaneuvos Karl Fazer, joka omisti Taubilan kartanon Pyhäjärvellä. Hänen vakituinen soutajansa oli Varpaan Juho, mutta kerran ei ollut Juho kotona kauppaneuvoksen saavuttua koskelle, hän pyysi minua soutamaan. Kun noin kaksi tuntia oli ongittu eikä yhtään kalaa saatu, sanoi kauppaneuvos että soudetaan rantaan. Minä ehdotin että jos kauppaneuvos rupeaisi soutamaan niin minä koettaisin onneani. Niin tehtiinkin ja tunnin kuluessa olin vetänyt ylös viisi lohta, joukossa suuriakin. Kauppaneuvos sanoi että kyllä näitä täksi kerraksi riittää. Lähdetään pois. Rantaan tultua sanoi kauppaneuvos että eikö heitetä titelit pois.

— Minä olen Kalle, ja ojensi kätensä.

— Minä olen Emmanuel.

Kun oli sinunkaupat tehty antoi Kalle komealle Rolls Royse autollaan minulle kyydin kotiin.

Kerran kehui Manu kuinka hän hän oli tarkka ampumaan.

— Kun minä olin suojeluskunnassa niin minä joka vuosi niitä ensimmäisiä palkintoja ammuin. -

— Mitä, oletko sinä p-le ollut suojeluskunnassa? sanoi Ville.

— Kyllä sinä olet oikea mies kun olet ollut suojeluskunnassa-kin, myönteli Jurkka.

— Minä sain sillä tavalla kiväärin ja joka syksy ammuin sieltä Vuoksen rantamilta hirven. Oli niin hyvä talvea viettää kun oli lihaa varattu. Sitä varten minä olin suojeluskunnassa, selitti Manu häkeltymättä.

Eräänä iltana eivät lehmät tulleet pihaan tavalliseen aikaan, lähdettiin joukolla niitä etsimään, sahurit muiden mukana. Lehmät löytyivät pian, mutta nyt hävisi Manu. Häntä ei löydetty milään, vaikka kuinka huudeltiin ja kelloja soitettiin. Ei kuitenkaan kovasti hätäilty kun oli kesäaika, ehkä hän jonkun ladon löytää tai taloonkin sattuu.

Aamulla kun juotiin kahvia, ilmestyi Manu joukkoon iloisena ja nauravana. Hänellä oli paljon uutisia. Hän joutui taloon. Ensiksi keitettiin kahvit, sitten tarjottiin ruoka ja vietiin kamarin puolelle nukkumaan.

Sanoin että hyvähän se oli, oli-ko hän yötä talossa eli ladossa. Mutta Manulla oli muutakin kerrottavaa. Hän sanoi nähneensä kaksikymmentä käärmettä. Jurkka sanoi että se on liikaa ja Manu pudotti kymmeneen. Minä sanoin että vieläkin on liikaa ja Manu pudotti viiteen. Ville sanoi ettei hän ole moneen vuoteen nähnyt yhtään käärmettä täällä Hämeen mailla. Manu sanoi löytäneensä käärmeen pesän, yhden hän kerkisi tappaa ja toisia ei kerinnyt laskea kun ne menivät pehkoon.

Jurkka kysyi Manulta että millainen kartano hänellä siellä Sak-

kolassa oli? Manu vastasi että seitsemän huonetta. En osannut sanoa tähän mitään kun en ollut Manun taloa koskaan nähnyt. Kysyin sitä sitten Manun lähimmältä naapurilta. Tämä hiukan naurahti ja alkoi sitten laskea huoneita. Pirtti oli kaksipuolinen ja siihen porstua, teki kolme huonetta, navetta ja heinäkatos lisää, viisi, sauna kuudes ja vielä se huone, jossa istuinpenkissä on iso reikä, seitsemäs. Joten ei Manu tässä asiassa valehdellut. Me toiset tarkoitimme että asuttavista huoneista on kysymys, mutta Manu huomioi koko kartanonsa.

Manulla oli oma talo myöskin Viialassa Heinäsuolla, lähellä Vesilahden rajaa. Hän oli ostanut sen 1947. Kun hänen vaimonsa sitten kuoli niin Manu katsoi talon olevan liian suuri yhdelle henkilölle ja möi sen pois. Hän rakensi uuden talon vaneerista ja lastulevyistä ja teki sen jalaksien päälle että sitä oli helppo siirtää paikasta toiseen työmaiden ja olosuhteiden mukaan. Talon koko oli 3 x 2,5 m, joten siinä oli tilaakin riittävästi yhdelle henkilölle. Lämpöä antoi rautainen kamiina, kalustukseen kuului sänky, pöytä ja kaksi tuolia. Tässä uudessa talossaan ei hän ehtinyt asua kahdakaan vuotta kun alkoi sairastella ja joutui menemään kunnalliskotiin sairausosastolle, siellä hän jonkun ajan kuluttua kuolikin. Manun erikoislaatuinen talo on tietämäni mukaan vieläkin käytössä Heinälahden rannalla jonkun huvilan saunana.

Manu oli aina iloinen veitikka, jonka tarinat olivat korkealentoisia — uskokoon ken tahtoo — mutta ne eivät koskaan loukanneet ketään, sillä hän oli aina niissä itse päähenkilönä ja aina hänelle kävi hyvin.

Vilho Sipiläinen

Emakon laulu

*Toivon kesää vatsakasta,
perään kuuttatoista lasta.
kaksi kuuta toivoin elin.
kolmea vain tissittelin.*

*Syksyn maata kynnin hyvin,
villoin koukeroiin ja syvin.
Purin juurta, käytin suuta,
kun on leuat kovaa luuta.*

*Syky kului, tuli toke:
Meille kutsuttiin "Moke"!
Rohkaisuksi ryypäs naukun,
antoi päähän aika paukun.*

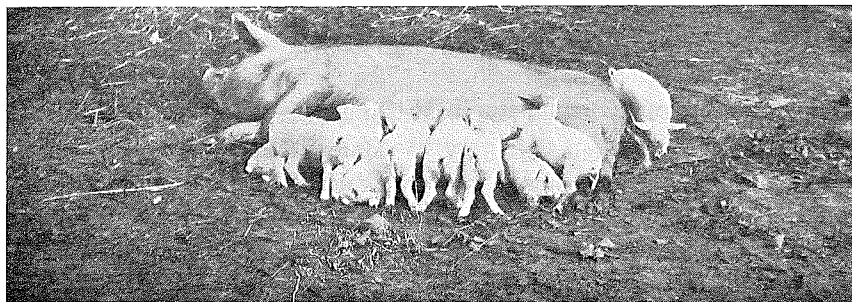
*Kun en enää mitään tuumaa:
teki alle tulta kuumaa.
palaa kaikki karvat, känsä.
— Ehkä ajatuttaa itsensä.*

*Jospa jälkeen elon maisen
saavat itse samanlaisen
hehkun alle selkäpiin,
korventamaan lihaksiin.*

*Suurta sialle on kunniaa
kun roviolle kuolla saa.
Mutta mikä oiskaan vika?
Olen sakkolainen emäsika!*

*Nyky-sika ei elä huolla,
eikä osaa kunnoin kuolla:
Kytkyessä nuolee siltä
häkään pyörtyy ennen iltä.*

SIMO VILKKE

Liikkeemme Lempäälän keskustassa palvelee Teitä ammattitaidolla ja ensiluokkaisilla tavaramerkeillä

eri osastoilla:

- ☐ SÄHKÖ- JA VESIOHTOTARVIKKEET
- ☐ URHEILUTARVIKKEET
- ☐ TELEVISIO- JA RADIO-OSASTO
- ☐ KAIKKI KODINKONEET
- ☐ MAALAUS- JA RAKENNUSTARVIKKEET

kairimo
KODIN TAVARATALO

Lempäälä,
puh. vaihde 74 163

Säätiön opintoavustukset

Opintoavustusten hakijoiden määrä on voimakkaasti kasvanut, ollen vuosittain n. 150 hakijaa. Samanaikaisesti ovat säätiön tuotot, jotka pääasiassa ovat korkotuloja, vähentyneet indeksin poisjäämisen takia. Säätiön hallintoelimet ovat pohtineet asiaa ja päättäneet jakaa opintoavustuksia ensi vuodesta alkaen siten, että erilaisissa ammattikouluissa ja oppikoulun lukioluokilla opiskelevat saavat vain kerran. Jaettava avustus on yksivuotisissa oppilaitoksissa n. 50:—, useampivuotisissa ja oppikoulun lukioluokilla n. 80:— ja korkeakouluopiskelussa n. 100:—.

Tämän mukaisesti eivät ensivuotena saa avustuksia ne lukio- luokilla olevat opiskelijat, jotka ovat tänä vuonna saaneet.

Hakemukset pitäisi lähettää helmikuun aikana osoitteella: Yrjö Raaska, Mantere Lempäälä. Moninkertaisen kirjeenvaihdon välttämiseksi on seuraavien tietojen ilmoittaminen anomuksen yhteydessä välttämätön: Selvitys siitä, missä kylässä vanhemmat ovat asuneet Sakkolassa vuonna 1939 tai 1944, missä oppilaitoksessa hakija opiskelee, aikaisemmin säätiöltä saatu avustus sekä tarkka osoite. Joka vuosi tulee puutteellisella osoitteella varustettuja anomuksia, joista sitten aiheutuu harmia puolin ja toisin. Jonkin verran tietämättömyyttä aiheutuu myös säätiön säännöissä olevasta pykälästä, jossa avustuksen myöntämisen ehtona on se että ANO-JAN tai hänen VANHEMPANSA ASUINPAIKKA (henkikirjoituspaikka) pitää olla SAKKOLA vuonna 1939 tai 1944. EI SIIS RIITÄ PELKÄSTÄÄN SE, ETTÄ ON JOSKUS SYNTYNYT SAKKOLASSA, mutta muuttanut ennen sotia pois, tällaisissa tapauksissa ei sääntöjen mukaan voida avustusta myöntää.

Toimituksen tuoli

Hyvää jatkoa!

Kaiken maailman räähkätaudit riuhevät ihmisten kimpussa. On tässä saanut yksin syöttää karvakorvat ja väkkeitä tukkien kimpussa. Lämmittää uuneja ja keittää kanan pyöräyttimiä.

Ompa "Seutuakin" vähin kasattu. Nyt lähtee jo painoon, uuteen kirjapainoon, Toijalaan. Terve lähtöä yhteistyöhön Toijalan Kirjapainon väki.

Kiitokset Viialan Kirjapainon henkilöstölle menneestä.

Osoitteet on vähän jälleen sekaisin, yritän saada järjestykseen ennen viikon loppua. Nämä osoitteet on kyllä, ainakin pitäisi olla, tässä nenän alla pöydällä, mutta on niin puutteelliset että on tarkastettava ja verrattava kortistoon joka lippu, noitapa on lähes puolitoistatuhatta. Jos kuulette ettei jollekin ole tullut, joka on tilannut lehden

niin kova murina tänne, koetetaan asia korjata.

Tämä vuosi on lähtenyt kovin hiljaisesti liikkeelle, ei ole tullut avustusta kirjoitusten puolella kuin tuomiorovastilta. Hänelle kiitos.

Vielä on asiamiehillä ja -naisilla viime vuoden saatavia, kuarittuat! joten heittäkää heti vitosella, kellä muistuu maksamattomuus mieleen.

Myös muutamilta asiamiehiltä ei ole tullut minkäänlaista "lappua", joskin melkein kaikki on lisänneet tilausten määrää. Herättääkö myöhäiset "Matit".

Tämän numeron ilmoitussivut on lisääntyneet huomattavasti. Hyvät liikeihmiset, yritetään vastata ystävällisyyteen: SUOSIKKAA NIITÄ LIIKKEITÄ JOTKA TUKEVAT MEITÄ!

Sain joulun alla kirjeen, josta lainaan tähän kehuvaan pätkän. Ystävämme Kirjoittaa näin:

—Tuli postia, tuli "Suvannon Seutu". Istuin ja luin jokaisen rivin, luin ahmien. Näin tutut siellä, tutut täällä, elän muistoissa mukana. Tulee mieleen Sakkolan naiset ja miehet. Kiitos Teille! Te, jotka arkisen aherruksen ohessa, ruokitte meitä vähempiosaisia. Sanon vähempiosaisia, siinä mielessä, kun ei enää pysy kynä kädessä, ei niin ollen tule mitään näkyväistä aikaan saantoa, mutta tässä on entisen kotiseudun lehti, jossa on ajateltu asiat valmiiksi. Oikein mieli herkistyy lapsuuteen. Memme äidin mukana laivaran-taan, tulee laiva kohisten, pääsemme peräkannelle, vähän pelottaa, mutta äiti ostaa punaista limunaadia...

Kesään päin ollaan menossa, välissä on vielä toinenkin "Suvannon Seutu" joten antaa kynien pyöriä niin kesä joutuu joutsempaan!

Manu Ollikainen In memoriam

Ent. mv. sotainvaliidi Manu Ollikainen siunattiin haudanlepoon joulukuun 21. p:nä 1968 Lempäälän suruasuisessa kirkossa. Pois menneen aseveljen parien ääreen oli Lempäälän sotainvaliidit asettaneet kunniavartion. Yhteisesti laulettu virren 689 jälkeen kirkkoherra Toivo Saarilahti siunasi pois nukkuneen aiheenaan Roomalaiskirjan 14 luvun säkeet 7. ja 8. Siunauksen jälkeen lauloi tirehtööri T. Tapio.

Manu Ollikainen syntyi Sakkolan Ojaniemessä 23. 4. 1904, jossa osallistui jo pienestä pitäen veljensä mukana isältä perityn maatilan hoitoon, aina talvisotaan saakka. Ollikaisen veljekset harjoittivat myös laajaporsasvälitystä ympäri Suomen, vieläpä sodan jälkeenkin.

Manu Ollikainen oli etulinjajoukoissa koko talvisodan ajan. Samoin jatkosodan aina syksyyn v. 1941, jolloin haavoittui vaikeasti molempiin jalkoihin, jäädessä vai-

Kuolleita

Anna-Liisa Jortikka os. Urpanen, syntynyt 8. 7. 1892 Metsäpirtissä, kuoli Vilppulan Vanhainkodissa- 9. 12. 1968. Entinen kotipaikka Sakkolan Kaarnajoki. Viimeinen asuinpaikkakunta oli Vilppula.

Anna Sääksjärvi os. Lamppu, syntynyt 26. 7. 1892 Sakkolan Petäjällä, kuoli Valkealan Harjussa 5. 1. 1969. Kasvaneena Lampun valistuneen suvun jäsenenä hän jo lapsuudessa sai syvän kosketuksen vuos'sadan alun ripeään kulttuurin heräämiseen, osallistuen utterasti kaikkiin ns. hyviin harrastuksiin syntymä kylässään. Käytyään Räisälän kansanopiston hän lisäsi tietojaan ja taitojaan lukuisilla erilaisilla kursseilla. Hänen ruoanvalmistus- ja käsityötaitonsa oli tunnustettu vaativallakin tasolla, mm. hän oli asian-tuntijana kun keittokirjaa "Karjalan Kannaksen kansanruoat" koottiin julkaisukuntoon. Hän osallistui myös kansanperinteen tallettamis-

kilpailuihin. Myös Marttatyöhön hän osallistui hänelle ominaisella välttämällä ja sydämellisellä tavalla.

Aviohittoon mentyään hänen kotinsa sijaitsi Valkjärven Peräkorvessa, joten kosketus synnyinkylään säilyi aitona aina talvisotaan saakka, eihän Petäjältä ollut "Peräkorven sahalle" kuin kaksi km. Sodan jälkeisen ajan hänen kotinsa sijaitsi Valkealan Harjussa.

Aune Repo, syntynyt Metsäpirtissä 31. 8. 1897, kuoli Huittisissa 30. 11. 1968. Entinen kotikylä Sakkolan Kaarnajoki.

Albert Jääskeläinen, syntynyt Sakkolassa 4. 8. 1898, kuoli Perniossa 26. 1. 1969.

Eemil Vesalainen, syntynyt Räisälän Unnunkoskella 23. 6. 1899, kuoli Hyvinkään sairaalassa 21. 12. 1968. Hän asui v:sta 1922 Sakkolan Petäjällä, jossa omisti maatilan. Lisäksi hän oli tunnustettu kirvesmies ja rakennusurakoitsija, jonka

rakentamia taloja oli kymmeniä Petäjällä ja lähiympäristössä. Viimeiset avaimet hän kiersi valmistamansa tuvan oven lukkoon talvisotaa edeltäneenä päivänä. Talvisodan jälkeen hän oli valtion metsäntartijana Hyvinkään Ruununpuistossa, kunnes äkillinen sairaus sitoi hänet vuoteeseen ja sisätiloihin 7 vuodeksi.

Mikko Pulakka, syntynyt Sakkolan Riiskassa 10. 2. 1902, kuoli Tampereella 29. 12. 1968.

Arvi Viili, syntynyt Metsäpirtissä 6. 8. 1908, kuoli Turun Keskussairaalassa 16. 1. 1969. Hän oli lehtemme ystävä ja monivuotinen tilaaja. Tämänkin vuoden tilaus ehti saapua ennen poislähtöään.

Onni Armas Nalli syntynyt Sakkolan Lohijoella 25. 11. 1910, kuoli äkillisesti Kanadassa Vancouver B C 25. 12. 1968. Hän oli muuttanut jo nuorena Kanadaan.

Oriniemen Marttayhdistyksen vuosikokous

Oriniemen Marttayhdistyksen vuosikokous pidettiin Punkalaitumella Emma Pärssisellä tammi-kuun 15 päivänä. Kokous aloitettiin yhteisesti laulamalla "Maan ja Taivaan Luojan kiitos soikohon", minkä jälkeen Anna Naskali avasi kokouksen ja kehoitti hetken hiljaisuudella kunnioittamaan poismenneen Hilma Kaikkosen muistoa. Yhteisesti laulettu "Mun kanteleeni kauniimmin" valittiin kokouksen pj. toiminnan. Irja Mäkelä Marttaliitosta ja siht. Helka Lemmetti.

Toimintakertomus ja tilit hyväksyttiin, samoin alkaneen vuoden toimintasuunnitelma.

Toiminnan. Irja Mäkelä selosti tämän vuoden ohjelmaa, onhan nyt Marttajärjestön 70 toiminnanvuosi meneillään.

Toimintakertomus ja tilit hyväksyttiin, samoin alkaneen vuoden toimintasuunnitelma.

Johtokuntaan valittiin kaikki erovuoroiset uudelleen, johtokunta kokonaisuudessaan on seuraava: Pj. Anna Naskali, vpj. Toini Kallonen, siht. Toini Söder, rahast. Hilda Lemmetti, lisäksi jäseninä Hilja Kallonen, Emma Pärssinen, Aino Kuparinen, ja Helka Lemmetti. Tilintark. valittiin Juho Kuparinen ja Arvo Kuparinen, va-

JUHO KEKKI

Vuosia täyttäneitä

85 VUOTTA täytti 9. 2. 1969 vanhaemäntä Maria Nalli o.s. Urpanen Vilppulassa. Syntynyt Metsäpirtissä. Avioituttuaan Tuomas Nallin kanssa muutti Sakkolan Kaarnaajoelle, jossa asui yhtäjaksoisesti talvisotaan saakka. Viettää vanhuuden päiviään poikansa Aarnen perheessä Vilppulassa.

70 VUOTTA täytti 18. 12. 1968 mv. Juho Viljam Kopperoinen Lem-

ralle Erkki Pärssinen ja Viljami Naskali.

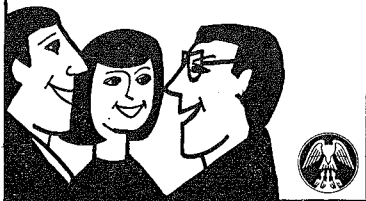
Edustajiksi piiriliiton kokouksiin valittiin Helka Lemmetti ja Hilikka Naskali, varalle Tyyne Paloviita ja Irma Kinnari.

Toimintasuunnitelmaan sisällytettiin mm. kurssi: "Mansikan uudelleen viljely menetelmät". Seuran Kuhmossa asuvaa kummiperhettä päätettiin edelleen avustaa. Retket tehdään, laskiaistiistaina Soini Patjalle ja syksyllä Noormarkun emäntäpäiville. Ompeluseuroja pidetään totuttuun tapaan.

Ensi kesänä istutetaan marjapöytä omenapuu Marttojen Juhlaluoksi.

Kokous päättyi Maamme-lauluun.

**KOTI, KOULU VASTUUN
JAKAA - KASVATUKSEN
PARHAAN TAKAA**

päälän Kelhossa, jossa on asunut omaa maatilaansa viljellen v:sta 1947. Kotikylä Sakkolassa oli Haparainen.

70 VUOTTA täytti 19. 12. 1968 rouva Ester Harkomaa o.s. Karvonen Imatralla, syntyisin Sakkolan Petäjärveltä. Petäjärvellä asuessaan hän oli uutterasti mukana Lotta- ja Marttatyössä.

60 VUOTTA täytti 24. 10. 1968 rouva Helvi Nuora o.s. Tiainen Tampereella, jossa heillä on omakotitalo. Hän on syntynyt Viipurissa, Tuomas Nuoran puoliso Petäjärveltä,

60 VUOTTA täytti 31. 12. 1968 rouva Laura Talikainen o.s. Kurikka Jämsässä. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärveltä jossa otti osaa nuorisoseuratoimintaan ja marttatyöhön, samoin myös Lottatyö oli hänelle läheistä. Avioon mentyään naapuripitäjään Valkjärvelle, hän asui siellä talvisotaan saakka. Jäätyään sotaleskeksi hän sotien jälkeen asui jonkin aikaa Padasjoella, josta muutti nykyiselle kotiseudulle Jämsään, jossa harjoittaa ompelijan ammattia.

60 VUOTTA täytti 3. 1. 1969 Väinö Nuora Raisiossa, entinen kotikylä Sakkolan Röykkylä.

60 VUOTTA täytti 15. 1. 1969 emäntä Anna Kallonen o.s. Lepänen Huittisissa, syntyisin Sakkolasta.

60 VUOTTA täytti 24. 1. 1969 mv. Toivo Pöllänen Vesilahden Palhossa, kotikylä Sakkolassa oli Hovinkylä. V:sta 1946 hän on asunut nykyisellä rakentamallaan tilalla Vesilahden Palhossa, joskin sairaana on nyt luovuttanut tilan poikansa hoitoon ja omistukseen.

60 VUOTTA täytti 1. 2. 1969 Gun-

LINNAN KELLO

Hämeenlinna
Kasarminkatu 6
Puh. 23 999

nar Kankkunen Malmilla, syntynyt Sakkolan Hovinkylästä.

60 VUOTTA täyttää 5. 3. 1969 Eino Kuparinen Lempäälän Kuljussa, syntyisin Sakkolan Petäjärveltä. Asunut talvisodasta lähtien Lempäälässä.

50 VUOTTA täytti 29. 12. 1968 rouva Rauha Pursiainen o.s. Nirkkonen Lahdessa, syntyisin Sakkolan Petäjärveltä.

50 VUOTTA täyttivät, 12. 1. rouva Lempi Kekki o.s. Valtonen ja 16. 2. 1969 mv. Niilo Kekki Vesilahden Kahnalassa kylässä. Entiset synnyinkylät Sakkolan Valkjärvi ja Pannusaari. He omistavat Lemolan tilan Vesilahdessa, jota ovat viljelleet noin kaksikymmentä vuotta. Niilo Kekki on kuulunut Vesilahden Karjalaisten johtokuntaan ja ollut Riuttankulman kylätien hoitokunnan pj:na.

50 VUOTTA täytti 5. 2. 1969 mv. Arvo Kotti Viialassa, syntyisin Sakkolan Kottilasta.

50 VUOTTA täyttää 5. 3. 1969 mv. Sulo Leppänen Vesilahden Palhossa, jossa hän on asunut ja viljellyt yritteliäästi tilaansa, uuttakin peltoa raivaten, sodan jälkeisestä ajasta saakka.

Tauno Juhani Kurikka:

Sakkolan lahjoitusmaat vuosina 1713-1880

I LAHJOITUSTEN YLEINEN TAUSTA

Venäläisten päästyä isonvihan jälkeen Käkisalmen Karjalan isänniksi menivät ruotsalaisten sikäläiset omistukset mitättömiksi. Tsaari Pietari alkoi jakaa tiluksia suosikeilleen sodan vielä jatkuessa, joskin varsinaisen laajuutensa lahjoitukset saavuttivat vasta 1720-luvulla. Osa niistä peruutettiin tammikuun 20. päivänä

1720¹, mutta suurin osa luovutetuista alueista muodostettiin kuitenkin lahjoitusaloiksi. Harvoin donataarit eli lahjoituksen saajat asettuivat asumaan näille tiluksilleen, vaan he jättivät maansa voutien hoidettavaksi. Tämä lisäsi osaltaan vaikeuksia lahjoitusmaakauden myöhempinä vaiheina.

¹ Hannikainen, Vanhan Suomen eli Viipurin läänin oloista 18:lla vuosisadalla, s. 66.

Lahjoitusmailla tarkoitettiin suunnilleen samaa kuin Ruotsin valtakunnassa 1600-luvulla. Ne olivat alueita, joiden veroja kruunu oli luovuttanut aateliselle maaherralle, donataarille. Verotuksen suuruus täsmennettiin 1726 julkaistussa asetuksessa². Mutta kun samoilla lahjoituksensaajilla oli toisia tiluksia Venäjällä ja Itämerenmaissa, joissa ne tunnustettiin maineen ja asukkaineen heidän omaisuudekseen, tuntui heistä mahdottomalta kuvitella, ettei äsken vallatussa Viipurin läänissä isännillä olisi samoja oikeuksia. Tästä syystä he olivat jo 1700-luvun lopulla taipuvaisia pitämään talonpoikia maaorjina³ ja pyrkivät lisäämään veroja ja päivätöitä. Vetoaminen tuomioistuimiin ei aina auttanut, sillä Pietarin ylimillä oikeuksilla ei ollut tarkkaa käsitystä Ruotsin laista. Epäkohtien tärkein syy löytyy siitä sekasorrosta, jonka eriaikaiset Ruotsin lait ja tilapäiset venäläiset säännökset aiheuttivat. Tämä lakien hämmentyminen toisiinsa toi välillisesti syntyneet vaikeudet.

² Danielson-Kalmari, Suomen valtion ja yhteiskuntaelämä, Aleksanteri I:n aika I, s. 418.

³ Taperi, Viipurilainen Osakunta, s. 36.

Lahjoitusten yhteydessä oli sääntönä talonpoikien luetteleminen "immissionikirjassa". Näin määrätty talonpojat sidottiin kuuluviksi tietyille tiloille.⁴

⁴ Hannikainen, s. 60

Donataarilla oli oikeus erottaa tiluksesta tarpeellinen määrä talonpoikaistiloja omassa viljelyksessään pidettäväksi kantatilaksi. Siten tilansa luovuttamaan joutuneet alustalaisensa isäntä saattoi siirtää toiselle tilalle tai johonkin metsämökkiiin. Talonpoika oli kuitenkin muuten taloudellisesti ja persoonallisesti vapaa. Tilusten omistajalla ei ollut oikeutta sekaantua hänen yksityiseen talonhoitoonsa, kumhan hän maksoi veronsa. Donataari ei saanut myöskään

Suomi- koti

Lille Strandstrade 18 T

Köbenhavn K 1254

Danmark

Puh. 354 319

Valvottu punnitus ja luokittelu takaavat teille teuraistanne parhaan ruhohinnan

Aarni Lainiala, Ikaalinen, puh. 6238	Eino Verkkoniemi, Orivesi, puh. 2185
Aaro Lainiala, Hämeenkyrö, puh. 15 190	Unto Ylä-Mononen, Orivesi, puh. 2130
Erkki Kujala, Mouhijärvi, puh. 8874	Arvi Smolander, Huutijärvi, puh. 71 477
Kauno Majamäki, Lavajärvi, puh. 82 170	Tauno Ryyänen, Sahalahti, puh. 73 168
Veikko Heinisuo, Rahola, puh. 40 477	Pertti Koskinen, Toijala, puh. 21 581
Alpo Seppälä, Vaskivesi, puh. 56 941	Raimo Saarnio, Lempäälä, puh. 76 876
Mauno Kinnunen, Virrat, puh. 5285	Harry Kujanpää, Tottijärvi, puh. 77 819
Viljo Nieminen, Ruovesi, puh. 2335	Heikki Nikkilä, Tottijärvi, puh. 14 052
Ilkka Lähtinen, Väärinmaja, puh. 6719	Aulis Jussila, Eräjärvi, puh. 6178

rangaista alustalaistaan ruumiillisesti eikä vangita tai myydä häntä.⁵

⁵ VA, Kamarikonttorin asiakirja 2157 s. 3 v. ja 4.

II RAUHALLINEN AJAN-JAKSO LAHJOITUSMAILLA

1. Sakkolan lahjoitustilat ja olot niillä

Sodan vielä jatkuessa lahjoitettiin kesäkuun 17. päivänä 1713 S:t Peterburgin kuvernementtikanslian ukaasilla kreivi Ivan Alexejevitch Musin—Puskinille Viipurin — Käkisalmen maantien eteläpuolelta Sakkolassa 91 taloa käsittävä alue. Sen veroluku oli 67 aateria (aateri luetaan yhdeksi manttaaliksi). Keskuspai-kaksi tuli Petäjärven hovi. Myöhemmin alue laajeni, ja jo vuoden 1718 maakirjan mukaan lahjoitus sisälsi 153 taloa ja 91 1/8 aateria, jotka silloin muutettiin 144 taloksi ja 66 89/96 aateriksi.⁶

⁶ Akiander, Om donationerna i Wiborgs Län, s. 181.

Vuoden 1720 lahjoitusmaiden peruutus ei koskenut kreivi Musin-Puskinin tiluksia. Mutta jouduttuaan keisarinna Annan epäsuosioon kreivi menetti saamansa edun, ja pitäjä perutettiin kruunulle ja alistettiin

suoraan hovikanslian hoitoon.⁷

⁷ Kaasalainen, Sakkolan historiaa, s. 35

Valamon luostari sai kruunulta kiinnittämättömän alueen Viipurin—Käkisalmen maantien pohjoispuolelta elokuun 26. päivänä 1732 annetun keisarillisen ukaasin ja saman vuoden joulukuun 21. päivän Viipurin

kuvernementtikanslian määräyksen nojalla. Lahjoitus käsitti 20 taloa, 10 7/8 aateria, jotka 1728 muutettiin 23 taloksi ja 18 9/16 aateriin.⁸ Päivätyöt suoritettiin vuodesta 1751 alkaen luostarirakennustöinä Valamos-sa.

⁸ Akiander, s. 181

Yleensä elämä näillä tiluksilla sujui tänä aikana rauhallisesti kuten kaikkialla muuallakin lahjoitusmail-la. Mutta täysin ilman rettelöitä ei silti päästy. Kreivi Musin-Puskinin vouti Andrei Petrov kielsi talonpoikia tekemästä kirkkoherralleen päivätöitä ja yleensäkin suorittamasta mitään papistolle ennenkuin olivat täydellisesti suorittaneet maksettavansa maanomistajalle.⁹ Tämän käskyn rikkomisesta hän pieksätti alustalaisia, ja oikeudessa hän sanoi vastedes käyttävänsä "vieläkin ankarampia rangaistuksia".¹⁰ Koska kirkkoherrakin oli menetellyt laittomasti, sai vouti ainoastaan nuhteita justitsikollevilta. Voutien omapäistä käyttäytymistä kuvaa myös Petrovin seuraajan hovinhoitaja Kalmykovin menettely. Hän ryösti vuonna 1744 nimismies Merliniltä kruununsaata-vat, jotka tämä oli koonnut lahjoitusmailta Sakkolasta.¹¹ Tänä aikana

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

levottomuuksia lisäsivät vuosien 1741—43 sodat.

⁹ Kaasalainen, s. 33

¹⁰ Hannikainen, s. 75

¹¹ VA, Kamarikonttorin asiakirja 1744, s. 2

Kalmykovin seuraajana tilanhoitajaksi vuonna 1756 tulleen Nordbervin aikana ei vakavia yhteenottoja lahjoitusmaatalonpoikien kanssa tapahtunut. Talonpoikien asema huononi kuitenkin entisestään, sillä sotakamarikonttori oli esittänyt joulukuun 6. päivänä 1753 kantanaan, että alustalaisten Viipurin ja Käkisalmen lahjoitusmailta isien syntyperän mukaan tuli jäädä näille tiloille perinnöllisesti.¹²

¹² Salenius, Kuvauksia Vanhasta Suomesta s. 28 ja 59.

2. Verotuksen järjestäminen

Isonvihan jälkeen verotusolot pysyivät sekaisina. Henkiveron suuruus määrättiin 1718 revisionikirjoituksessa 70 kopekaksi miespuolisilta henkilöiltä. Maavuokran suuruutta ei ollut määrätty. Oli vain säädetty yleisesti, ettei tilusten isäntä saanut "sortaa alustalaisiaan", sillä siten hän köyhdyttäisi pian itsensäkin eikä jaksaisi suorittaa sielujensa henkiveroa kruunulle.¹³

¹³ Hannikainen, s. 59

Huhtikuun 26. päivänä 1726 julkaistun asetuksen mukaan määrättiin donataarin osuudeksi 2/3 veroista. Samalla käskettiin asettaa Ruotsinvalan aikaiset säädökset voimaan. Sen mukaisesti suoritettiin

vuosina 1728—1729 uusi verollepano ja tarkastus, jossa määrättiin kunkin tilan ja pitäjän verokyky eli aateriluku. Aaterilta oli tuleva lahjoitustilojen isännille 2,56 ruplaa rahaa, 4 tynnyriä ruista, 2 tynnyriä ohraa, 1 1/4 tynnyriä kauraa, 20 puuta heinää (puuta = 40 naulaa = 16,885 kg), 10 naulaa voita, 3 naulaa villoja, 1 1/3 lammasta, 5 kanaa, 100 kananmunaa sekä 60 työpäivää, puoleksi jalka-, puoleksi hevospäiviä.¹⁴

¹⁴ Kaasalainen, s. 32

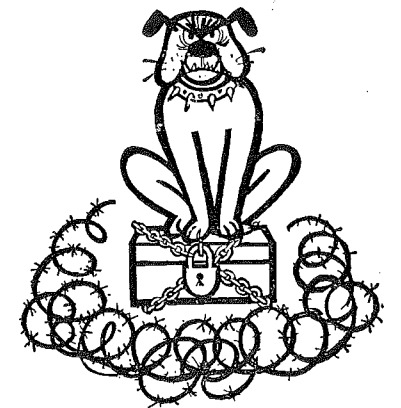
Verotuksen järjestelyssä 1728 määrättiin Käkisalmen eteläkomissariaatissa (johon Sakkola hallinnollisesti kuului) kruununosaksi veroista kyytirahat, linnanrakennusapu, "statsionivilja", henkiraha, laamanni- ja tuomarivero sekä käräjärahat. "Donatsioniosan" muodostivat vuotuiset verot, lammas-, voi-, pellava- ja heinävero, päivätyövilja, mylly-, karja- ja pappilavero.¹⁵

¹⁵ Hannikainen, s. 54

Kohtuuttomana ei tätä verotusta voi pitää (vrt. liite 1), mutta silti niistä selviäminen oli vaikeaa, sillä sodat ja kadot rasittivat. Varsinkin Käkisalmen ympäristöpitäjiä oli kohdannut vuonna 1722 melkoinen kato. Kuitenkin vielä katoa pahemmin lisäsivät verokuormaa vilpilliset virkamiehet. Sakkolassa kruununpalvelijat kantoivat kuitenkin yleisestä käytännöstä poiketen kruunun verosan ja "päärahan" ilman hovien välitystä.¹⁶

¹⁶ Kaasalainen, s. 32; s. 33.

(Jatkuu)

**Turvaa taloutesi
OSTA SUOMALAISTA**

**Arvoisat
maanviljelijät
NYT HUIPPU-
EDULLISET
KAUSIHINNAT
kevään ja kesän
MAATALOUS-
KONEILLAMME**

Ottakaa yhteys lähimpään myymäläämme. Myymälänhoitajamme kertovat Teille maatalouskoneuutuuksistamme ja niiden edullisista hinnoista.

Tuotanto

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuskassa

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

HELSINKI 53
2 linja 15 A 14
Eka Karppanen

VESILAHDEN
OSUUSKASSA

*joustavaa
pankkipalvelua*

SUVANNON- SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1969 6 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 6 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta em
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

Toimituksen ja konttorin osoi-
te Narva Vakkalanlinja Vas-
sin hl. Puhelin 931/77 843.

Postisiirtotili 47 - 30 763.

Pankki Vesilahden Osuuskassa
Narva.

Vastava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Yrjö Raaska,
Viktor Ryyppö, Helmi Uosu-
kainen, Matti Riikonen ja
Uno Pulakka.

Tampereen Seudun
OSUUSKASSA

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

Kannattaa ainakin kysyä!

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIIJA

Vesilahti
Puh. 78 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki
auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

☎ TAMPERE 74 330

☐ SUORITTAI KAIKKIA RAKENNUSALAN PELTITOITA ☐